

38. TRADICIONALNI POSVET JAVNE SLUŽBE KMETIJSKEGA SVETOVANJA (JSKS)

Posvet Javne službe kmetijskega svetovanja in dogodkov Evropskega partnerstva za inovacija - EIP

Izzivi preoblikovanja FADN v FSDN v Sloveniji

MAJA KOŽAR

(Oddelek za ekonomiko kmetijstva, Kmetijski inštitut Slovenije)

 Kmetijski inštitut Slovenije

Bled,

21. – 22. 11.
2023

Kaj je FADN?

- **Harmoniziran evropski sistem poenostavljenega kmetijskega knjigovodstva** na vzorcu kmetijskih gospodarstev (KMG) v vseh državah članicah EU (cca. 80.000 KMG v EU, cca. 900-1.000 KMG v SLO)
- **Podatki/rezultati na ravni KMG & infrastruktura/mreža/ “organizacija”**
- **Osrednja evropska in edina harmonizirana mikroekonomska baza v EU** (na ravni kmetij), reprezentativna za tržno usmerjena KMG
- **Primarni namen: za potrebe skupne kmetijske politike EU** – dohodkovno stanje in ekonomska uspešnost kmetijstva na ravni KMG; FADN se veliko uporablja tudi za kmetijsko svetovanje in raziskave
- **„Podatkovni rudnik zlata in neprecenljiv podatkovni input za EU“** (konferenca EK ob 50-letnici FADN, 2015)
- **Z letom 2025 se FADN preoblikuje v FSDN!**

Od 2025: FADN → FSDN

- **Spremenjena „le ena črka“, vendar največja sprememba FADN doslej!**
- **FADN** – Mreža za zbiranje računovodskih podatkov o kmetijah (ang. *Farm Accountancy Data Network*) – fokus: ekonomska analiza
- **FSDN** – Mreža podatkov o trajnosti kmetijskih gospodarstev (ang. *Farm Sustainability Data Network*) – fokus: analiza trajnosti; vendar ekonomski vidik ostaja primaren!
- Širitev na **druge, neekonomske vidike trajnosti kmetijstva na ravni KMG**, predvsem **okoljske in družbene**; vključitev KMG v FSDN ostaja prostovoljna!
- **Osnovni namen (Vrolijk in Poppe, 2021): ocena ciljev/kazalnikov prenovljene kmetijske politike**, izboljšati **ciljno naravnost in učinkovitost** kmet. politike predvsem na področju **novih družbenih izzivov** (okolje, podnebje ...)
- **Pomembni cilji tudi: primerjalna analiza** (ang. benchmarking) trajnostne uspešnosti kmetij in **svetovanje kmetijam po meri**, krepitev **interoperabilnosti in digitalizacije** podatkovnih virov v kmetijstvu

Data needs for policy-making

- **Examples of legislative initiatives discussed in the last 2 years**

- Nature restoration law
- Soil monitoring and resilience
- Sustainable use of pesticides

Discussions on these legislations were strongly driven by data availability

- [Court of Auditors' 2022 report on data in the CAP](#): unrealised potential

- The needs to evaluate current CAP (2023–2027)
- The needs for the next CAP (2027-2034)
- Collecting FSDN data in 2025 → availability at EU level at the earliest in 2027
- Data to be available in time to support the programs' context analysis at MS level

~

Vir: FADN Committee, 16.11.2023 (interno gradivo, prirejeno)

- **Ni vseeno, kakšne podatke država zbira in pošilja v „Bruselj“!**
- **Kaj pa uporaba v Sloveniji, bomo zbirali le za „Bruselj“?**

Časovnica FSDN – osnovna zakonodaja

EC AGRI (PRESENTATION)

Bold: legislative process

Normal text: background analysis and consultation

FSDN legislative process to-date

- FLINT (2014-2016): research project – first feasibility – 9 MSs – topics / variables definition and data collection in more than 1000 farms
- Study on 'Cost of and good practices for FADN data collection' (2015)
- **Farm to Fork strategy (20/05/2020): conversion of FADN in FSDN announced**
- **Start of legislative initiative: FSDN roadmap published on 04/06/2021**
- Stakeholders' consultation in 2021 - 2022 with EU survey, two workshops, setting-up of Working Groups with MSs
- FSDN pilot project in 2022 - 2023
- **Commission proposal adoption (22/06/2022)**
- **Council drafting sessions – SCA/AGRIFIN discussions – mandate in May 2023**
- **European Parliament report in March 2023**
- **Trilogues in June – July 2023: political agreement July 2023**
- **Foreseen publication of Basic Act: end-November 2023**

Vir: FADN Committee, 16.11.2023 (interno gradivo)

Časovnica FSDN – nad.

- „Osnovna“ FSDN zakonodaja: trenutno (november 2023): Uredba o sprememb osnovne FADN uredbe 1217/2009 s strani EK (t.i. osnovna FSDN uredba): sprejeta, tik pred uradno objavo, veljavnost predvidoma konec leta 2023! Ta uredba definira med drugim tudi teme FSDN (obstoječe in nove), delitev odgovornosti za zbiranje podatkov, varovanje podatkov, itd.
- Sekundarna FSDN zakonodaja:
 - Delegirana uredba in izvedbena uredba (nove spremenljivke po temah, spremembe vzorca, ...): **predvidoma do spomladi 2024!**
- **Od vključno obračunskega leta 2025: FSDN, ne več FADN: prvo obračunsko leto zbiranja vseh FSDN podatkov: 2025;** predvidoma podatki na voljo 2026/2027)
- **Del podatkov za FSDN namen:** že za obr. leto 2023, in sicer IACS in DME (izvajanje in vrednotenje strateških načrtov SKP): rok najkasneje **15.12.2025!**
- **IT sistemi na evropski in nacionalni ravni, za FSDN pripravljeni do konca leta 2025** (FADN Committee, 12.10.2023)!

Timeline and proposal for the implementation

	2023	2024	2025	2026	2027
January					
February					
March					
April			DIB: disaggregated data available on interventions and beneficiaries referring to 2023	DIB: disaggregated data available on interventions and beneficiaries referring to 2024	DIB: disaggregated data available on interventions and beneficiaries referring to 2025
May	CAP aid application	CAP aid application	CAP aid application	CAP aid application	CAP aid application
June					
July					
August					
September					
October			FSDN: Data delivery	FSDN: Data delivery	FSDN: Data delivery
November			- Linkage information referring to year 2023 via Rica1	- New variables referring to year 2025	- New variables referring to year 2026
December			- DIB data related to FSDN farms referring to year 2023 via SFC	- Linkage information referring to year 2024 via Rica1 - DIB data related to FSDN farms referring to year 2024 via SFC	- Linkage information referring to year 2025 via Rica1 - DIB data related to FSDN farms referring to year 2025 via SFC

Option 1: LAs choose to send the linkage information

Option 2: LAs choose to send the data related to FSDN farm

Vir: FADN Committee, 16.11.2023 (interno gradivo)

FSDN teme: 42!

Krepek tisk: nove teme v primerjavi s FADN (*GreX, 12.10.2023*)

Računovodske teme:

Splošne informacije o kmetijskem gospodarstvu, Vrsta posesti, Sredstva in **naložbe**, Kvote in druge pravice, Dolgovi/krediti, Davek na dodano vrednost, Proizvodni faktorji, **Raba zemljišč** in kmetijske rastline, Živinoreja, Živalski proizvodi in storitve, **Tržne poti in povezovanje**, Sheme kakovosti – geografske označbe, **Članstvo v organizacijah proizvajalcev, Upravljanje s tveganji, Inovacije in digitalizacija**, Druge pridobitne dejavnosti, povezane s kmetijo, Subvencije, **Okvirni delež nekmetijskih dohodkov**

Okoljske teme:

Kmetijske prakse, Gospodarjenje s tlemi, Uporaba in upravljanje s hranili, Ogljično kmetovanje, Emisije toplogrednih plinov in ponori, Onesnaženost zraka, Raba in upravljanje z vodo, Uporaba fitofarmaceutskih sredstev, Uporaba antibiotikov, Dobrobit živali, Biotska raznovrstnost, Ekološko kmetovanje, Sistemi certificiranja, Poraba in proizvodnja energije, Izguba hrane v primarni proizvodnji, Ravnanje z odpadki

Družbene teme:

Delovna sila, **Izobraževanje**, Uravnotežena zastopanost spolov, **Delovni pogoji, Socialna vključenost, Socialna varnost, Infrastruktura in osnovne storitve, Generacijska pomladitev**

FSDN – trenutne (ne)znanke

- **Vsebina, obseg, „granularnost“ spremenljivk:** prvi neuradni predlog novih spremenljivk je izjemno obsežen; vprašanje izvedljivosti zbiranja po predvideni časovnici, implikacije na rekrutiranje KMG v vzorec
- **Prehodna obdobja (fazno uvajanje):** naj ne bi bila mogoča! Manjša pokritost tem ali premalo KMG – občutno zmanjšanje finančnih sredstev EK!
- **Sofinanciranje s strani EU:** „setting-up costs“ (pavšal in „variabilni“ del) in povečana letna sredstva EK; **razporeditev sredstev & organizacija, izvedba aktivnosti v domeni posameznih držav članic; definirani sicer osnovni kriteriji**
- **Interoperabilnost, povezovanje FSDN z drugimi podatkovnimi bazami:** v teku razprava; npr. glede povezovanja s statističnimi podatki (zakonodajne omejitve)
- **Vzorec: reprezentativen ostaja le za ekonomski vidik trajnosti:** implikacije za interpretacijo okoljskih in družbenih rezultatov FSDN!
- **Ostalo:** pogostost zbiranja novih podatkov, mestoma mešanje računovodskega principa z „anketiranjem“ (implikacije za kakovost podatkov, interpretacijo ...)...

FSDN: ključni izzivi za Slovenijo

- **Največji izziv za Slovenijo bo zelo kratek čas za prehod na FSDN!**
- **Zelo omejeni resursi že za osnovni FADN**; razpršenost & specializiranost kadrov, organizacija mreže; pripravljenost IT sistema
- **Razpršene pravne podlage za upravljanje z že obstoječimi podatkovnimi bazami** → pravočasnost povezovanja teh baz v FSDN?
- **Breme zbiranja podatkov skoraj v celoti na KMG že v okviru FADN**; zbiranje novih podatkov → učinek na zainteresiranost KMG za sodelovanje – vpliv na vzorec? Kakšen bo načrt spodbujanja KMG za vključevanje v FSDN (*letna obveznost države v okviru FSDN*)?
- **V okviru FSDN je za zbiranje podatkov odgovorna država, ne kmetija!**

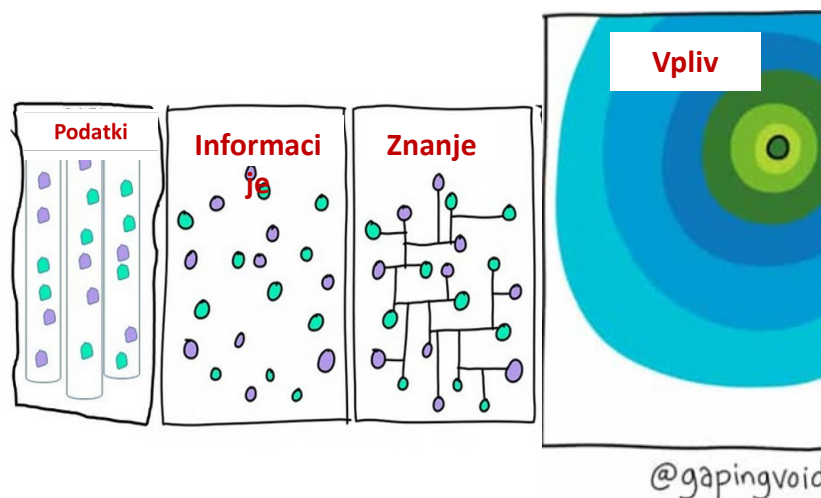
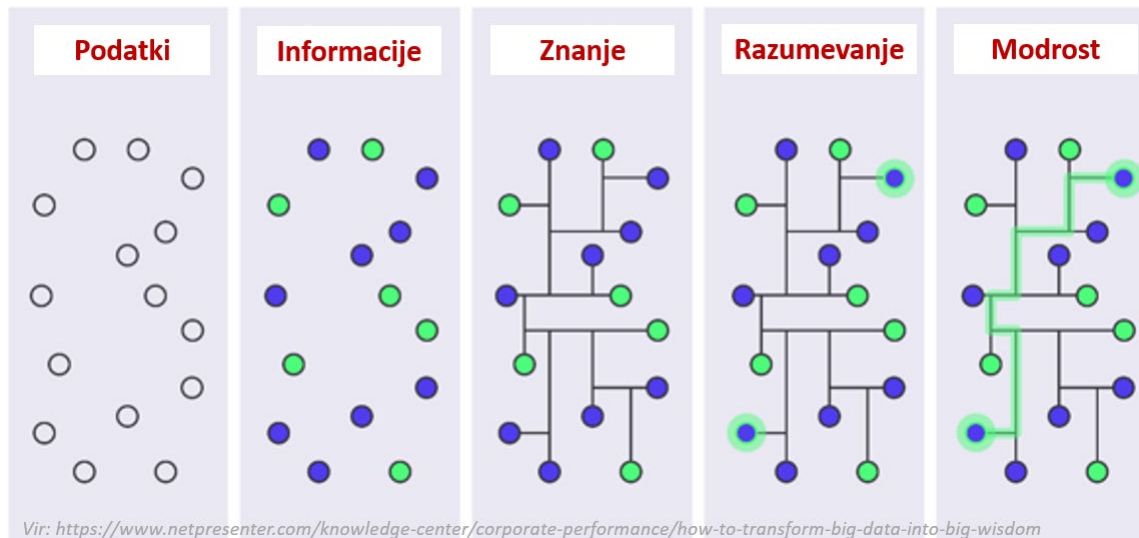
FSDN – aktivnosti Slovenije v teku

- **MKGP (organ za zvezo):** koordinacija aktivnosti, sodelovanje v pogajalskem procesu na evropski ravni (skoraj v celoti zaključen!), aktivnosti glede organizacije, financ., izvedbe prehoda na FSDN – že drugo leto!
- **Nacionalna komisija FADN:** seznanjenost s procesi na EU ravni, predvidena širitev komisije ali dodatna delovna skupina za FSDN (tudi predstavniki JSKS)
- **MKGP, KGZS: priprava programa JSKS, kjer bo FSDN med vsebinskimi prioritetami** (splošna in specializirana izobraževanja kmetijskih svetovalcev, svetovalna benchmarking orodja ...)
- **KIS:** (neformalna) vključenost v procese na evropski ravni; CRP projekt V5-2229 (*Podpora na dejstvih utemeljeni kmetijski politiki v Sloveniji: krepitev osnovnega FADN in podpora pri prehodu v FSDN*)
- **CRP V5-2229, sodelujeta še BF UL, KGZS – Zavod Kranj:** preverjanje izvedljivosti določenih aspektov prehoda na FSDN: zbiranje novih podatkov na cca. 20 realnih KMG, analiza vzorca FADN, predlogi MKGP za sinhronizacijo s procesi na EU-ravni ...

FSDN – vloga in izzivi svetovalcev

- **Kmetijski svetovalci v Sloveniji poleg KMG že sedaj najpomembnejši člen v mreži:** neposredni stik s KMG, izobraževanje, pomoč, vnos podatkov v RICA-1 sistem, ... svetovanje), FADN računovodski pisarni!
- **Kmetijsko svetovanje se s FSDN le še bolj krepi!** „Kmetijsko svetovanje“ in „benchmarking“ pomembno mesto; predvidena dodatna sredstva!
- **Kako lahko svetovalci prispevate k pravočasni pripravi na FSDN?**
 - **Sodelovanje z MKGP v procesih prehoda na FSDN:** ocena potreb, izvedljivost zbiranja posameznih novih podatkov... - že poteka!
 - **Pravočasno ekipiranje:** kadri, pripravljene za specializacijo, povezovanje s tujino; mreža FADN/FSDN koordinatorjev ključna!
 - **Delo s KMG: promocija FSDN,** prenos informacij, pomoč pri zbiranju podatkov, kako kmetije čimbolj razbremeniti zbiranja podatkov?
- **Proaktivnost vseh ključnih členov v mreži: ekipni napor in uspeh!**

FSDN za Slovenijo izjemno veliko izzivov, a tudi izjemno veliko priložnosti!

**POTRES,
a naj bo
pozitiven
PRETRES!**

Vir: <https://informationversusknowledge-blog.tumblr.com/post/113822495622/embed>

Hvala za vašo pozornost!

Kontakt: maja.kozar@kis.si

